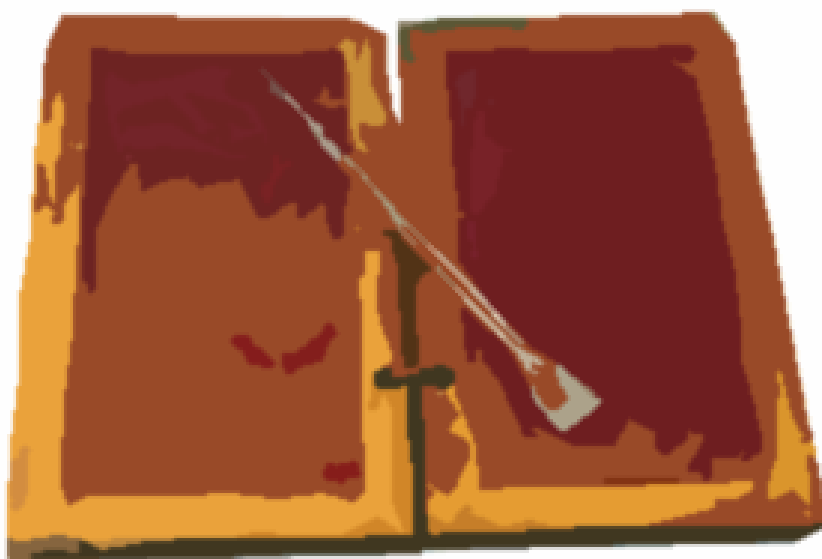

TABELLAE CRATTIAE MAXIMILLAE

DOMUS BAEBIA

Tabella IX
De Deis Deabusque
Déus i deesses romans

Idibus Maiis (9 de maig)
Saturni dies

En una meravellosa arca guarde els xicotets tresors que em van regalar en les meues noces i que conserve amb molta estima, una llàntia d'oli (*lucerna*), un pes (*pondus*) per al meu teler, i dos gots de ceràmica de *terra sigillata*, un d'ells està decorat amb els grans déus i l'altre amb els treballs d'Hèrcules. Recorde que quan vaig veure les decoracions dels gots em van impressionar molt, principalment el de l'heroi Hèrcules, perquè en *Saguntum* se'l considera com el seu llegendari fundador.

A vegades li ho ensenye a la xicoteta *Bæbia* i li explique els dotze treballs que va superar el famós heroi, com li agrada aquesta història!

És clar que, encara que no estem a Roma, honrem les mateixes divinitats en els nostres temples hispans. La Tríada Capitolina, Júpiter, Juno i Minerva dirigeixen les nostres destinacions, però en *Saguntum* senten especial devoció per Diana, Mercuri i Bacus, dels quals he vist refinades representacions.

Són moltes les festes que en el seu honor celebrem al llarg de l'any, les *Cerealia*, per l'arribada de l'agricultura en honor a Ceres, les *Saturnalia*, per Saturn, les *Lupercalia*, el *Quinquatrus*,... ah! i per descomptat les festes dels *Salii*, pel déu Mart, perquè en la família existeix la tradició de pertànyer a aquest col·legi sacerdotal.

En els altars públics de la ciutat que es troben a l'aire lliure davant dels temples, fem libacions i sacrificis, en els quals es cremen per a ells els òrgans interns de la víctima, i així els demanem o agraïm els favors atorgats. Moltes d'aquestes activitats religioses estan presidides pel nostre amic *Caius Cornelius Restitutus*, que és *pontifex* i el pare de *Cornelia*, la millor amiga de la nostra xicoteta.

A l'interior de les cases existeixen altres altars privats i familiars, els *lararis*, en els quals es rendeix culte als déus *Lars*, aquells que protegeixen la família, assegurant el seu benestar i felicitat. Nosaltres diàriament els demostrem la nostra devoció mitjançant senzilles ofrenes de flors, encens, perfums, o avivant la *lucerna* que il·lumina el seu altar.

Els han sigut testimonis privilegiats d'entranyables festes familiars com el bateig (*dies lustricus*) del bebè, la presa de la toga viril del meu fill i la custòdia de les màscares dels avantpassats (*imagines maiorum*). A la

nostra casa és *Lucius Bæbius Hispanus*, el nostre *pater familias*, el responsable religiós qui a més de les ofrenes diàries, actua com a sacerdot en altres ritus més complexos, com les *Lemuria*, que han sigut fa poc i que no les oblidaré... segur. Era nit tancada quan vaig sentir passos i sorolls per la casa. No sé com em vaig atrevir a alçar-me i obrir la porta de la meua habitació (*cubiculum*).

Vaig veure passar per l'atri al meu espòs. Anava descalç, i mentre amb una mà feia un gest de protecció, amb l'altra subjectava nou faves negres, que després llançava cap endarrere d'una en una sense mirar i deia: “*tirant aquestes faves em redimisc jo i els meus*”. Ho va repetir nou vegades, després es va llavar les mans amb aigua i quan vaig creure que havia acabat... va colpejar un objecte de bronze i va dir “*Manes dels meus ancestres, partiu*”... Per poc faig un crit.

Tot va tornar a la calma, però ja no vaig poder dormir.

Era 9 de maig, i no ho recordava.... Com és habitual tots els anys els dies 9, 11 i 13 d'aqueix mes els esperits dels morts tornen a les cases on han viscut i per a calmar-los, el *pater familias* durant la nit llança les faves com a aliment infernal que ells recullen. Així assegura la bona marxa de la *domus* i la unió de la família.

Després d'agrair els déus que protegissen la meua família, tanque les meues tauletes per hui.

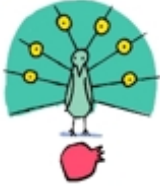

Taller Tempore Capto. Saguntina Domus Baebia- Ludere et Discere

¿Sabies que?

Els déus principals del panteó grecoromà eren:

DIVINITAT NOM LLATÍ/GREC	FUNCIÓ	ATRIBUT	
Júpiter/ Zeus 	Pare de déus i homes. Déu del cel i els fenòmens atmosfèrics	Llamp i àguila	
Juno /Hera 	Deessa del matrimoni	Paó reial, diadema i magrana	
Neptú/Posidó 	Déu de la mar i els terratrèmols	Trident i cavall de mar	
Plutó/ Hades 	Déu de l'inframón	Casc, ceptre i gos Cèrber	
Ceres/ Demèter 	Deessa de l'agricultura	Espigues de blat, falç i roselles	

DIVINITAT NOM LLATÍ/GREC	FUNCIÓ	ATRIBUT	
Vesta/Hestia 	Deessa del foc de la llar	Torxa	
Mart/Ares 	Déu de la guerra	Casc, espasa i armes	
Vulcà/Hefest 	Déu dels metalls	Enclusa, martell i tenalles	
Venus/ Afrodita 	Deessa de l'amor i la bellesa	Cloïssa i colom	
Diana/Àrtemis 	Deessa de la caça	Arc, fletxes, lluna i cérvola	
Apol·lo 	Déu de les belles arts	Lira, sol, fletxes i llorer	

DIVINITAT NOM LLATÍ/GREC	FUNCIÓ	ATRIBUT	
Mercuri/Hermes 	Déu dels missatgers i comerç	Casc i sandàlies amb ales i caduceu	
Minerva/Atena 	Deessa de la intel·ligència i la tàctica militar	Casc, escut, llança i òbila	
Bacus/Dionís 	Déu del vi, el teatre i l'alegria	Fulles de vinya, raïm i la pantera	

PER A SABER MÉS:

[*Quadern Mitologia. Ludere et Discere*](#)

[*Spatium mitologia*](#)

[*Spatium hortus*](#)

[*Culturaclasica.net. Apartat Pompes, sobre festes religioses*](#)

ACTIVITATS

I- A quina divinitat pertany aquest atribut?

NOM GREC	ATRIBUT	NOM ROMÀ
	FOC	
	ESCU	
	COLOMA	
	PANTERA	
	LLORER	
	MARTELL	
	CADUCEU	
	LLAMP	
	MAGRANA	
	ESPASA	
	ROSELLA	
	TRIDENT	
	GOS	
	CERVOLA	

II- Relaciona els conceptes de la columna de l'esquerra amb els de la dreta:

<i>PATER FAMILIAS</i>	LLAMP I ÀGUILA
<i>DIES LVSTRICVS</i>	PES
<i>ATENA</i>	ENCLUSA
<i>LVCERNA</i>	MERCURI
<i>CVBICVLVM</i>	9,11 I 13 DE MAIG
<i>SALII</i>	EQUIVAL AL NOSTRE BATEIG
<i>JÚPITER</i>	ROSELLA
<i>PONDVS</i>	SACERDOTS DEL DÉU MART
<i>HERMES</i>	FESTA DE L'AGRICULTURA
<i>LEMVRIA</i>	HABITACIÓ
<i>CERES</i>	MINERVA
<i>LARS</i>	PARE DE LA DOMVS
<i>VULCÀ</i>	DÉUS DE LA FAMÍLIA
<i>CEREALIA</i>	LLÀNTIA D'OLI

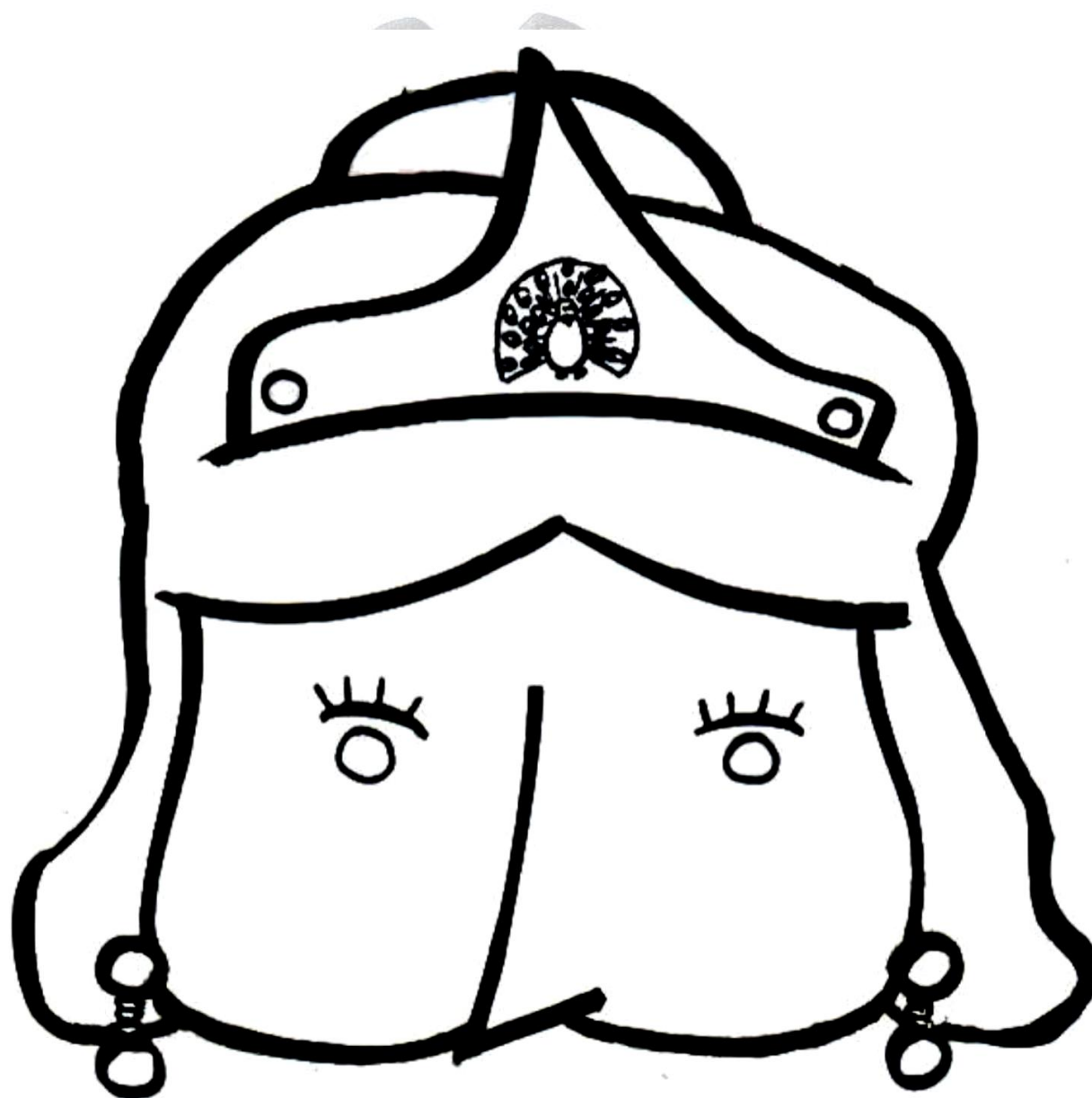
III- Endevina quina divinitat sóc:

NOM GREC	AFIRMACIÓ	NOM ROMÀ
	El meu gos té tres caps	
	Al teatre hi sol haver un temple en honor meu	
	Les dones casades em busquen	
	Si hi ha tempesta pensen que estic molt enfadat	
	El meu atribut té tres dents i per això el seu nom	
	Sóc molt bel·licós	
	Què mal de cap li vaig donar el meu pare	
	No sóc molt boniquet, però què hem de fer ... ningú és perfecte	
	M'encanta volar i sóc molt ràpid	
	Jo isc pel dia i la meua germana a la nit	
	Sóc irresistible	
	M'encanta viure al bosc	
	En els altars de la casa sempre està encès	
	A la primavera els camps s'omplen de les meues flors favorites	

IV- Identifica el personatge de la màscara i pinta-la com vulgues. A continuació, retalla-i ja està preparada per posar-te-la.

DAEDIA

V- Completa les frases amb la paraula que falta:

- El duu a terme la cerimònia de les *Lemuria* en la llar.
- Amb less'il·luminaven les cases romanes.
- Lesse celebraven en honor a Ceres.
- Elservia per a subjectar els fils en el teler.
- Júpiter és el déu deli els
- Leseren unes màscares en honor als avantpassats.
- LaTriadaCapitolinaereni.....
- A les divinitats de la llar, els.....se'ls ofrenava.....i.....
- Hefest és el déu de.....i els seus atributs són.....

DOMUS
BAEBIA

VI- Mira amb deteniment les imatges i identifica el treball d'Hèrcules:

Ordena els treballs ajudant-te d'aquestes pistes:

TREBALLS D'HÈRCULES		
Cérvola de Cerinea	Hidra de Lerna	Estables d' Augies
Lleó de Nemea	Gos Cèrber	Bou de Creta
Pomes del Jardí de les Hespèrides	Ramat de Gerió	Seglar d' Erimant
Egües de Diomedes	Cinyell Hipòlita	Ocells d' Estimfal

PISTES

En el seu **primer treball**, després de matar un animal amb grans cabelleres, utilitza la seua pell com a capa protectora.

En el seu **segon treball**, va haver d'esforçar-se molt per a poder tallar els dos caps que naixien del seu coll.

En el seu **tercer treball**, captura l'animal que acompanya sempre a la deessa de la caça.

En el seu **quart treball**, fa presa un porc salvatge que porta sobre els seus muscles a Euristeu.

En el seu **cinquè treball**, li toca netejar uns estables desviant uns rius.

En el seu **sisè treball**, mata uns ocells carnívors.

En el seu **setè treball**, captura un bou que pertanyia Minos.

En el seu **huitè treball**, roba unes egües que menjaven carn humana.

En el seu **novè treball**, va agafar el cinturó màgic de la reina de les Amazones.

En el seu **desè treball**, va lluitar amb un ser format per tres cossos i li va robar el seu bestiar.

En el seu **onzè treball**, es va emportar les pomes daurades de la immortalitat.

En el seu **dotzè treball** i últim, captura l'animal que acompanya a Hades i vigila els Inferns.

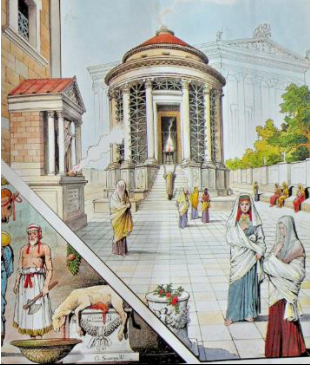
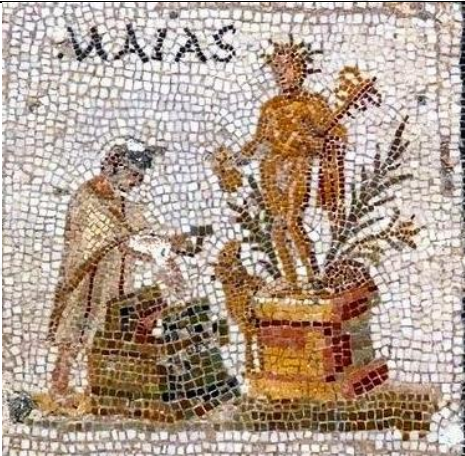

VII- Completa la següent graella sobre les festes romanes:

Lupercalia, Saturnalia, Cerealia, Liberalia, Quinquatrus, Floralia, Matronalia, Mercuralia, Neptunalia, Vestalia, Vulcanalia.

FESTA	EXPLICACIÓ	DIVINITAT
	Se celebrava un sacrifici en una gruta anomenada <i>Lupercal</i> . Els seus sacerdots, els lupercs amb els seus fuets, <i>februa</i> , purifiquen la societat.	
	Es festejaven en honor a deessa de la saviesa i les arts.	
	En honor de la primavera per a celebrar la floració.	
	Festa dedicada a la deessa de l'agricultura per a afavorir la fertilitat de camps i bestiar.	
	Festa del solstici d'hivern en honor del déu de l'agricultura, representant de l'edat d'or.	
	Festa per a demanar la protecció dels matrimonis i la fertilitat de les dones.	
	Festa d'estiu contra la sequera.	
	Festa de la collita per a evitar els incendis.	
	Festa de les matrones romanes per a demanar protecció per a les seues llars i famílies.	
	Festa dels comerciants per a tindre negocis pròspers.	
	Festivitat dedicada a un antic déu itàlic de la fertilitat i del vi: <i>Liber Pater</i> . En ella els joves prenen la <i>toga viril</i> .	

Després de completar la graella de festivitats romanes, intenta identificar les festes que es representen en les imatges:

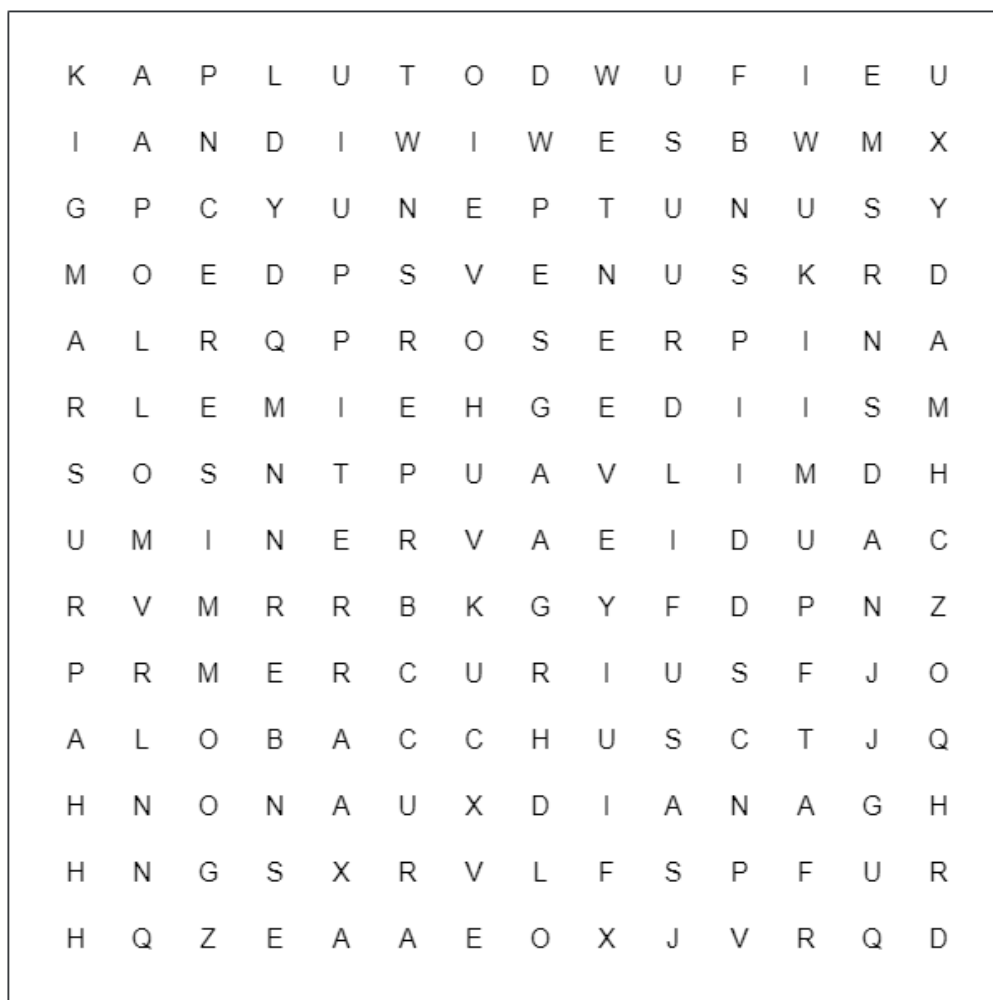
VIII- Uneix cada ovella amb la seua parella:

Cérvola de	CRETA
Cinyell de...	ESTIMFAL
Hidra de....	CÈRBER
Pomes del jardí de....	GERIÓ
Lleó de....	HIPÒLITA
Egües de...	ERIMANT
Gos....	CERINEA
Ramat de....	NEMEA
Estables de....	LES HESPÈRIDES
Ocells de....	LERNA
Bou de....	DIOMEDES
Seglar de....	AUGIES

IX- Sopa de lletres

DEIDEAEQUE

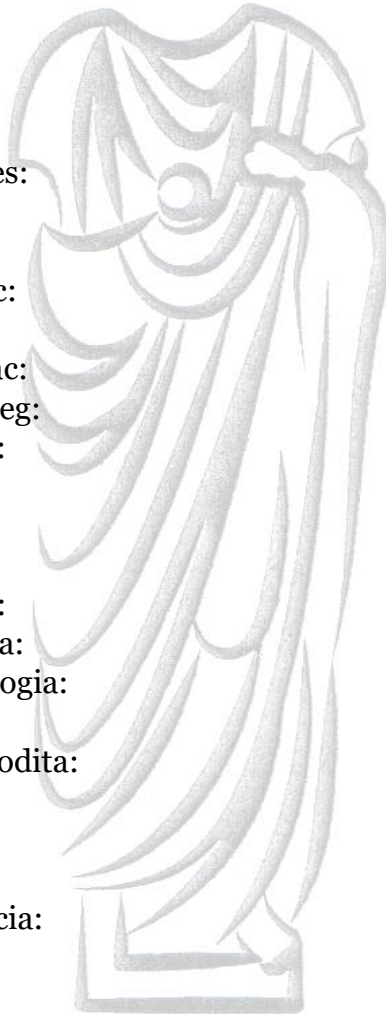

APOLLO	BACCHUS
CERES	DIANA
IUNO	IUPPITER
MARS	MERCURIUS
MINERVA	NEPTUNUS
PLUTO	PROSERPINA
VENUS	

X- Totes aquestes paraules estan relacionades amb els déus. Esbrina amb quina divinitat i si no coneixes el significat d'alguna d'elles, utilitza el diccionari:

- Març:
- Dijous:
- Juny:
- Divendres:
- Bacanal:
- Dimarts:
- Dionisiac:
- Dimarts:
- Afrodisiac:
- Vulcanòleg:
- Marcials:
- Veneri:
- Cereals:
- Jovial:
- Apol·lini:
- Posidònia:
- Vulcanologia:
- Venerar:
- Hermafrodita:
- Plutoni:
- Vestals:
- Jupiterí:
- Plutocràcia:
- Porter:
- Bàquic:
- Herculi:
- Vulcanitzar:
- Hermetisme:
- Verí:
- Volcà:
- Plutocrata:
- Olímpics:

DOMUS
BAEBIA

XI- Fixa't en les escultures i identifica el déu pel seu atribut:

XII- Lectura i comprensió del text:

“Es diu que en la seua època els déus van decidir prendre possessió de les ciutats en les quals cadascun havia de rebre honors. Posidó va arribar el primer a l'Àtica i colpejant amb el seu trident enmig de l'acròpoli va fer brollar una mar, què ara anomenen Erecteu. Després va arribar Atena, i havent posat Cècrope com a testimoni de la seua possessió, va plantar una olivera, que ara es mostra en el Pandrosí. En sorgir entre tots dos déus una disputa pel domini del país, Zeus els va separar i va designar jutges, no Cècrope i Crànau com van dir alguns, ni tampoc Erisictó, sinó els dotze déus. Pel seu veredictel el país va ser atorgat a Atena, perquè segons el testimoniatge de Cècrope ella havia sigut la primera a plantar l'olivera. Llavors Atena va denominar la ciutat Atenes, segons el seu nom; però Posidó, indignat, va inundar la plana Triasia i va submergir l'Àtica sota la mar”

(Apolodor, Biblioteca mitològica, III, 14, 1)

Preguntes sobre el text d' Apolodor:

- a) Quins déus competien per l'Àtica?
- b) Investiga on està l'Àtica.
- c) Qui van actuar de jutges?
- d) Què va oferir cada déu per a quedar-se amb la ciutat?
- e) Qui va guanyar de tots dos déus?
- f) Per què creus que va guanyar l'olivera?
- g) Per què es diu Atenes a la ciutat?
- h) Quina vinculació hi ha en l'actualitat entre la ciutat i l'olivera?
- i) Què és l' Erecteion en l'actualitat? On està?
- j) Investiga qui va ser Erecteu.

XIII- Activitats variades:

a) Cerca a l'intrús:

Entre aquests grans déus grecs i romans se'ns han colat altres divinitats menors, explica per què no és una divinitat i busca la seua llegenda mitològica.

Hermes, Hèrcules, Hefestos, Eros, Èrato
 Ceres, Cal·líope, Hera, Hestia, Prosèrpina
 Bacus, Dànae, Venus, Neptú, Zeus
 Dafne, Minerva, Diana, Apol·lo, Juno
 Júpiter, Vesta, Aracne, Juno, Neptú
 Mercuri, Venus, Narcís, Dionís, Vulcà

b) A quina divinitat suplicaries si volgueres fer aquestes accions?:

- Realitzar la recollida del raïm:
- Demanar que s'acabe la sequera:
- En un viatge amb vaixell:
- En moments de guerra:
- Quan creus estar enamorat/-da:
- En l'obertura d'un centre comercial:
- El dia de les teues noces:
- En un funeral:
- Quan mires la lluna:
- Quan has de redactar un text poètic:
- Si treballes en una fàbrica de metalls:
- En recollir fruites i verdures:

XIV- Completa la següent graella:

<i>DIES SEPTIMANAE</i>	CASTELLANO CASTELLÀ	VALENCIANO VALENCIÀ	INGLÉS ANGLÉS	FRANCÉS FRANCÉS	ITALIANO ITALIÀ	ALEMAN ALEMANY
<i>LVNAE DIES</i>	LUNES			LUNDI		
<i>MARTIS DIES</i>		DIMARTS				DIENSTAG
<i>MERCVRII DIES</i>			WEDNESDAY		MERCOLEDI	
<i>IOVIS DIES</i>				JEUDI		
<i>VENERIS DIES</i>			FRIDAY		VENERDI	
<i>SATVRNI DIES</i>		DISSABTE				SAMSTAG
<i>SOLIS DIES</i>	DOMINGO					

DOMUS
BAEBIA

XV- Vegem què tal et desemboliques davant la càmera.

T'animes a representar el paper del *pontifex*, *Cornelius Restitutus*?

Pots triar entre aquestes opcions:

- a) Redactar un text en el qual *Cornelius Restitutus* expliqui com funciona el calendari romà.
- b) Redactar un text en el qual *Cornelius Restitutus* descriga com es prepara per a un dia festiu en *Saguntum*.
- c) Llegir de manera dramatitzada aquest text que t'adjuntem.

CAIVS CORNELIVS RESTITVTVS

Sóc ***Cornelius***, pertany al col·legi sacerdotal dels pontífexs.

Encara que al principi ens dedicàvem al manteniment dels ponts, ara la meua funció principal és fixar en el calendari els dies festius i redactar els successos esdevinguts diàriament.

RECURSOS DIGITALS

- Vídeos amb [histories mitològiques d' Amparo Gasent](#).
- [Dibuixos de déus](#)
- Tutorial per a fer [una lucerna](#).
- Els treballs d' [Hèrcules en còmic](#)
- Per a conèixer les errades en la [pel·lícula d' Hèrcules de Disney](#)
- Rituals per a celebrar la festa de les [Cerealia](#)
- Per a saber més sobre l' [Olimp mitològic](#).
- [Teseu i el Minotaure](#)
- [Dèdal e Ícar](#)
- [Pygmalion](#)
- [Virginia](#)
- [Europa](#)
- [Cançons en llatí](#)
- [Activitats on line](#).
- [Històries de mitologia de Mª Engracia Muñoz](#).
- [Recreació actual dels mites](#).

BAEBIA

